

ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ І ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Декан І фармацевтичного факультету
доцент Кремзер О.А.
25 листопада 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ФАРМАЦІЯ

Підготовки магістра фармації
галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»
кваліфікації професійної «Фармацевт»

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні Студентської ради Протокол №
07/11
від 25 листопада 2021 р

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні спільної Вченої Ради
фармацевтичних факультетів
Протокол №4
Від 23 листопада 2021 р

1. Загальна інформація про викладачів:

Ткаченко Наталя Олександрівна – к.фарм.н., доцент, доцент; 061-236-22-48, tkachenkonat2@gmail.com

Литвиненко Ольга Веніаміновна – к.фарм.н., доцент, доцент; 061-236-22-48, litvinenko.o.v@zsmu.edu.ua.

Дондик Наталя Яківна – к.ю.н., доцент, доцент; 061-236-22-48, Dondik.N.Ya.@zsmu.edu.ua.

Демченко Валерій Олегович – к.фарм.н., асистент; 061-236-22-48, demchenko.v.o@zsmu.edu.ua.

Британова Тетяна Сергіївна – к.фарм.н., асистент; 061-236-22-48, Britanova.T.S@zsmu.edu.ua.

2. Назва навчальної дисципліни і кількість кредитів, що відводяться на її вивчення

Назва дисципліни: «Соціальна фармація»

Кількість кредитів з дисципліни: 90 годин / 3 кредитів ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

10 семестр.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити (перелік дисциплін, вивчення яких має передувати дисципліні «Соціальна фармація»): історія медицини та фармації, етика та деонтологія у фармації, аптечна технологія лікарських засобів, організація та економіка фармації, фармакоекономіка фармакотерапія, фармакологія.

Постреквізити (перелік дисциплін, для вивчення яких є обов'язковими знання, здобуті при вивченні дисципліни «Соціальна фармація»): фармацевтичний менеджмент та маркетинг, фармацевтичне та медичне товаровознавство, фармацевтичне право, управління якістю, державне управління та регулювання фармацевтичної діяльності, системний аналіз діяльності фармацевтичних закладів, соціальна економіка у фармації.

5. Характеристика навчальної дисципліни

5.1 Призначення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Соціальна фармація» дає формування системних знань щодо соціально-економічних аспектів організації фармацевтичного забезпечення населення на макро- та мікроекономічному рівнях, а також формування професійно-важливих навичок щодо впровадження соціально-економічних механізмів забезпечення доступності фармацевтичної допомоги населенню. Завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів необхідних знань, вмінь та навичок щодо: теоретичних основ соціальної політики у забезпеченні населення лікарськими засобами (ЛЗ) в Україні та за кордоном; використання нормативно-правової бази з питань регулювання соціальних та економічних аспектів провадження фармацевтичної діяльності; проведення комплексного аналізу основних соціально-економічних показників ефективності фармацевтичного забезпечення населення, формування висновків та створення прогнозів; дотримання основних принципів фармацевтичної етики при провадженні професійної діяльності фахівцями у фармацевтичному секторі галузі охорони здоров'я.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Технології парфумерно-косметичних засобів» від 23.06.2021 р, затвердженою ЗДМУ, дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

– *інтегральна*:

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності галузі охорони здоров'я на соціально-орієнтованих засадах або у процесі навчання, що передбачає проведення хімічних, біофармацевтичних, біомедичних, соціологічних та ін. досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог; інтегрувати знання, критично осмислювати та вирішувати складні питання, приймати

рішення у складних непередбачуваних умовах, формулювати судження за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності; зрозуміло і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та нефахової аудиторії;

– *загальні:*

ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 5. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

ЗК 9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– *спеціальні (фахові, предметні):*

ФК. 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань внутрішніх органів, попередження небезпечних інфекційних та паразитарних захворювань, патологій шкіри, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

Здатність взаємодіяти з фахівцями практичної медицини з питань діагностики захворювань шкіри, проводити профілактичні, протиепідемічні заходи з метою попередження розвитку хвороб.

ФК. 8. Здатність організовувати діяльність аптеки із забезпечення населення та закладів охорони здоров'я фармацевтичними товарами, діяльність закладів естетичної косметології та їх забезпечення відповідною фармацевтичною продукцією, впровадити в них відповідні системи звітності й обліку (управлінського, статистичного, бухгалтерського та фінансового) відповідно до вимог Національної лікарської політики, Належної аптечної практики та здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство з урахуванням організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства.

ФК. 9. Здатність аналізувати та прогнозувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів та закладів естетичної косметології, здійснювати розрахунки основних податків та зборів, формувати ціни на лікарські й парфумерно-косметичні засоби, вироби медичного призначення відповідно до чинного законодавства України.

ФК. 10. Здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності аптечних, оптово-посередницьких, виробничих підприємств та інших фармацевтичних й косметологічних організацій, аргументувати принципи НЯ-менеджменту й самоменеджменту, продемонструвати навички лідерства.

ФК 11. Здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів у фармації, форм, методів і функцій системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових у світовій практиці, показників потреби, ефективності та доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів.

ФК 12. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ФК 13. Здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

ФК. 17. Здатність організовувати і здійснювати загальне та маркетингове управління асортиментною, товарно- інноваційною, ціновою, збутовою та комунікативною політиками суб'єктів фармацевтичного ринку на основі результатів маркетингових досліджень та з урахуванням ринкових процесів на національному і міжнародному ринках, управляти ризиками в системі лікарського й парфумерно-косметичного забезпечення.

ФК. 18. Здатність розробляти та впроваджувати систему управління якістю фармацевтичних й парфумерно- косметичних підприємств згідно до вимог чинних Стандартів, здійснювати аудит якості та управління ризиками для якості фармацевтичної й парфумерно- косметичної продукції.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії, заснованій на гуманістичних та етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРН 2. Застосовувати знання із загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 3. Дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності.

ПРН 4. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел і використання цих результатів для вирішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

ПРН 5. Позиціонувати свою професійну діяльність та особистісні якості на фармацевтичному ринку праці; формулювати цілі власної діяльності з урахуванням суспільних і виробничих інтересів.

ПРН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів етики та деонтології у професійній діяльності.

ПРН 7. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.

ПРН 8. Здійснювати професійне спілкування державною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової спрямованості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРН 9. Здійснювати професійну діяльність, використовуючи інформаційні технології, інформаційні бази даних, системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.

ПРН 10. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

ПРН 11. Використовувати методи оцінювання показників якості діяльності; виявляти резерви підвищення ефективності праці.

ПРН 12. Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.

ПРН. 13. Проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності при виникненні спалахів інфекційних захворювань.

ПРИ 20. Здійснювати комплекс організаційно- управлінських заходів щодо забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими й парфумерно-косметичними засобами й ін. товарами аптечного асортименту.

Здійснювати всі види обліку в аптечних закладах та закладах естетичної косметології, адміністративне діловодство, процеси товарознавчого аналізу.

ПРИ 21. Розраховувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів та закладів парфумерно- косметичної галузі, а також податки та збори.

Формувати усі види цін (оптово-відпускні, закупівельні та роздрібні) на лікарські й парфумерно-косметичні засоби та вироби медичного призначення.

ПРИ 22. Здійснювати управління фармацевтичними організаціями та закладами естетичної косметології, визначати їх ефективність з використанням функцій менеджменту.

Приймати управлінські рішення на основі сформованих лідерських та комунікативних здібностей фармацевтичних кадрів щодо стратегічного планування діяльності підприємств.

ПРН 23. Враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості ліків.

ПРН 24. Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРН 25. Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

ПРН 27. Обґрунтовувати технологію та організовувати виробництво лікарських й парфумерно-косметичних засобів на фармацевтичних та парфумерно-косметичних підприємствах та оформлювати технологічну документацію щодо виробництва лікарських й парфумерно-косметичних засобів на фармацевтичних та підприємствах та підприємствах парфумерно-косметичної галузі.

ПРН 29. Забезпечувати конкурентоспроможні позиції та ефективний розвиток фармацевтичних організацій та організацій парфумерно-косметичної галузі на основі проведеної дослідницької роботи за усіма елементами комплексу маркетингу.

ПРН 31. Здійснювати усі види контролю якості лікарських й парфумерно-косметичних засобів; складати сертифікати якості серії лікарського засобу та сертифікату аналізу враховуючи вимоги чинних нормативних документів, Державної фармакопеї України та результати проведеного контролю якості. Розробляти специфікації та методики контролю якості відповідно до вимог чинної Державної фармакопеї України.

Матриця відповідності програмних компетентностей обов'язковій компоненті «Соціальна фармація»

Програмні компетентності	Перелік
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності галузі охорони здоров'я на соціально-орієнтованих засадах або у процесі навчання, що передбачає проведення хімічних, біофармацевтичних, біомедичних, соціологічних та ін. досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог; інтегрувати знання, критично осмислювати та вирішувати складні питання, приймати рішення у складних непередбачуваних умовах, формулювати судження за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності; зрозуміло і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та нефахової аудиторії.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1, ЗК 2, ЗК 3, ЗК 4, ЗК 5, ЗК 6, ЗК 7, ЗК 9, ЗК 10, ЗК 11, ЗК 13, ЗК 14
Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)	ФК 1, ФК 8, 1 ФК 9, ФК 10, ФК 11, ФК 12, ФК 13, ФК 17, ФК 18
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 20, ПРН 21, ПРН 22, ПРН 23, ПРН 24, ПРН 25, ПРН 27, ПРН 29, ПРН 31,

5.2 Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системних знань щодо соціально-економічних аспектів організації фармацевтичного забезпечення населення на макро- та мікроекономічному рівнях, а також формування професійно-важливих навичок щодо впровадження соціально-економічних механізмів забезпечення доступності фармацевтичної допомоги населенню.

5.3 Завдання вивчення дисципліни:

- засвоїти значення соціальної фармації в сучасній системі охорони здоров'я, практичній діяльності фахівців фармацевтичної галузі;
- засвоїти основні принципи та положення соціальної політики у забезпеченні населення лікарськими засобами (ЛЗ) в Україні та за кордоном;
- використовувати нормативно-правову базу з питань регулювання соціальних та економічних аспектів провадження фармацевтичної діяльності;
- аналізувати основні соціально-економічних показники ефективності фармацевтичного забезпечення населення;

- дотримуватися основних принципів фармацевтичної етики при провадженні професійної діяльності фахівцями у фармацевтичному секторі галузі охорони.

5.4 Зміст навчальної дисципліни

Змістовий розділ 1. Теоретичні основи та напрями реалізації соціальної політики у забезпеченні населення лікарськими засобами.

Тема 1. Міжнародний досвід становлення та розвитку соціальної фармації. Концепція соціальної фармації як складової сучасного та ефективного фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я.

Тема 2. Раціональна фармакотерапія як головний елемент ефективного та безпечного фармацевтичного забезпечення.

Тема 3. Фармакоепідеміологія як складова соціальної фармації.

Тема 4. Соціально-ефективні механізми забезпечення доступності фармацевтичної допомоги населенню.

Змістовий розділ 2. Морально-етичні та правові основи роботи фармацевтичних працівників. Правові основи та інформаційне забезпечення фармацевтичної діяльності

Тема 5. Управління якістю фармацевтичного забезпечення.

Тема 6. Роль фармацевтичного працівника на сучасному етапі розвитку фармації в Україні.

Тема 7. Сучасні інформаційні системи та інформатизація охорони здоров'я.

Тема 8. Світовий досвід реформування охорони здоров'я і фармації. Грамотність у питаннях здоров'я як один з ключових елементів міжнародної стратегії в охороні здоров'я.

5.5 План вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин	Завдання для самостійної роботи
Змістовий розділ 1. Теоретичні основи та напрями реалізації соціальної політики у забезпеченні населення лікарськими засобами			
1	Тема 1. Міжнародний досвід становлення та розвитку соціальної фармації. Концепція соціальної фармації як складової сучасного та ефективного фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я.	ПЗ - 3 год., Л - 2 год., СРС – 7 год.	Міжнародний досвід становлення та розвитку соціальної фармації. Концепція соціальної фармації як складової сучасного та ефективного фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я.
2	Тема 2. Раціональна фармакотерапія як головний елемент ефективного та безпечного фармацевтичного забезпечення.	ПЗ - 3 год., Л - 2 год., СРС - 6 год.	Раціональна фармакотерапія як головний елемент ефективного та безпечного фармацевтичного забезпечення.
3	Тема 3. Фармакоепідеміологія як складова соціальної фармації.	ПЗ - 3 год., Л - 2 год., СРС - 6 год.	Фармакоепідеміологія як складова соціальної фармації
4	Тема 4. Соціально-ефективні механізми забезпечення доступності фармацевтичної допомоги населенню.	ПЗ - 3 год., СРС - 6 год.	Соціально-ефективні механізми забезпечення доступності фармацевтичної допомоги населенню.
5	Контроль засвоєння змістового розділу 1	ПЗ - 3 год.,	
Змістовий розділ 2. Морально-етичні та правові основи роботи фармацевтичних працівників. Правові основи та інформаційне забезпечення фармацевтичної діяльності			

6	Тема 5. Управління якістю фармацевтичного забезпечення.	ПЗ - 3 год., СРС - 6 год.	Управління якістю фармацевтичного забезпечення
7	Тема 6. Роль фармацевтичного працівника на сучасному етапі розвитку фармації в Україні.	ПЗ - 3 год., Л - 2 год., СРС - 6 год.	Роль фармацевтичного працівника на сучасному етапі розвитку фармації в Україні.
8	Тема 7. Сучасні інформаційні системи та інформатизація охорони здоров'я.	ПЗ - 3 год., СРС - 6 год.	Сучасні інформаційні системи та інформатизація охорони здоров'я.
9	Тема 8. Світовий досвід реформування охорони здоров'я і фармації. Грамотність у питаннях здоров'я як один з ключових елементів міжнародної стратегії в охороні здоров'я.	ПЗ - 3 год., Л - 2 год., СРС - 7 год.	Світовий досвід реформування охорони здоров'я і фармації. Грамотність у питаннях здоров'я як один з ключових елементів міжнародної стратегії в охороні здоров'я.
10	Підсумковий контроль с дисципліни	ПЗ - 3 год.	
	Всього:	ПЗ - 30 год., Л - 10 год., СРС - 50 год.	

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міжнародний досвід становлення та розвитку соціальної фармації. Концепція соціальної фармації як складової сучасного та ефективного фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я.	7
2	Рациональна фармакотерапія як головний елемент ефективного та безпечного фармацевтичного забезпечення.	6
3	Фармакоепідеміологія як складова соціальної фармації	6
4	Соціально-ефективні механізми забезпечення доступності фармацевтичної допомоги населенню.	6
5	Управління якістю фармацевтичного забезпечення	6
6	Роль фармацевтичного працівника на сучасному етапі розвитку фармації в Україні.	6
7	Сучасні інформаційні системи та інформатизація охорони здоров'я.	6
8	Світовий досвід реформування охорони здоров'я і фармації. Грамотність у питаннях здоров'я як один з ключових елементів міжнародної стратегії в охороні здоров'я.	7
Усього годин		50

Для найбільш ефективного самостійного засвоєння матеріалу з дисципліни є виконання індивідуального завдання. Для студентів денної форми навчання індивідуальним науково-дослідним завданням є написання реферативного огляду згідно запропонованих тем.

Консультативна допомога: щоденно за необхідністю (1-2 год.)

7. Список основної та додаткової літератури

7.1. Основна література

1. Основи права та законодавства у фармації : навч. підруч. для студентів вищ. навч. закл. / А. А. Котвіцька, І. В. Кубарева, О. О. Суріков та ін. : за ред. А. А. Котвіцької. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2016. – 528 с. – (Національний підручник).
2. Фармацевтичне правознавство у схемах і таблицях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. А. Котвіцька, І. В. Кубарева, О. О. Суріков та ін. – Х. : НФаУ, 2015. – 112 с.

7.2. Додаткова література

3. Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII «Про публічні закупівлі».
4. Закон України від 19.03.2015 р. № 269-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення своєчасного доступу пацієнтів до необхідних лікарських засобів і медичних виробів шляхом здійснення державних закупівель із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі».
5. Закон України від 07.11.2018 р. № 851-IV «Про електронні документи».
6. Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
7. Зіменковський А. Б. Концепція DRP як частина філософії раціональної фармакотерапії, інтегрованої з системою фармацевтичної опіки / А. Б. Зіменковський, Т. Б. Ривак, Н. Л. Ханик. // Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація. – 2011. – № 1-2. – С. 23-31.
8. Індекс здоров'я. Україна – 2018 : результати загальнонаціонального дослідження. – К., 2018. – 172 с.
9. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
10. Котвіцька А. А. Аналіз законодавчих та нормативно-правових засад надання фармацевтичної допомоги пільговим категоріям населення в Україні / А. А. Котвіцька, І. В. Кубарєва // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2014 р. – № 6 (38). – с. 75-81.
11. Котвіцька А. А. Вивчення основних етапів становлення та розвитку соціальної фармації у світі та в Україні / А. А. Котвіцька, І. В. Кубарєва, І. О. Сурікова // Фармацевтичний часопис. – 2017. – №3(43). – С. 70–76.
12. Котвіцька А. А. Визначення змісту та передумов формування концепції соціальної фармації в країнах світу та в Україні // А. А. Котвіцька, І. В. Кубарєва, І. О. Сурікова // Соціальна фармація в охороні здоров'я. – 2017. – Т. 3 №4. – С. 3–9.
13. Котвіцька А. А. Дослідження впровадження етичного кодексу фармацевтичних працівників України у практичну діяльність / А. А. Котвіцька, І. О. Сурікова, Н. Б. Гавриш // Соціальна фармація в охороні здоров'я. – 2015. – Т. 1, № 1. – с. 45-52.
14. Котвіцька А. А. Дослідження негативних наслідків застосування лікарських засобів пацієнтами в Україні та за кордоном / А. А. Котвіцька, І. О. Сурікова // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2019. – № 2 (58) – С. 46 – 52.
15. Котвіцька А. А. Дослідження складових та індикаторів оцінки фармацевтичної допомоги у країнах світу / А. А. Котвіцька, А. В. Волкова // Соціальна фармація в охороні здоров'я. – 2015. – Т. 1, № 1. – с. 25-31.
16. Котвіцька А. А. Контент-аналіз науково-практичних напрямків дослідження в сфері соціальної фармації // А. А. Котвіцька, І. О. Сурікова, І. В. Кубарєва // Актуальні питання фармацевтичної та медичної науки та практики. – 2019. – Т. 12, №1(29). – С. 97 – 103.
17. Котвіцька А. А. Моделювання процесу формування системи реімбурсації вартості лікарських засобів та фармацевтичної допомоги в Україні / А. А. Котвіцька, А. С. Немченко, О. І. Красуля // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2009. – № 2 (4). – С. 44-48.
18. Котвіцька А. А. Наукове узагальнення сучасних засад імплементації систем реімбурсації вартості фармацевтичної допомоги в європейських країнах/ А. А. Котвіцька, І. В. Кубарєва // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2015. – №6 (44). – С. 85-89.
19. Котвіцька А.А. Наукові підходи щодо моделювання розвитку соціальної політики у сфері лікарського забезпечення населення // Запорізький медичний журнал. – 2008. – № 2. – С. 157- 161.

20. Котвіцька А.А. Наукове узагальнення міжнародного досвіду організації механізмів реімбурсації витрат на лікарські засоби // Вісник фармації. – 2006. - № 3 (47). – С.50 – 55
21. Котвіцька А. А., Сурікова І. О. Обґрунтування ролі та відповідальності фармацевтичного працівника в умовах впровадження концепції соціальної фармації : метод. рек. Х., 2018 – 32 с.
22. Матвєєва О. В. Побічні реакції на лікарські засоби як одна з ліко-пов'язаних помилок та їх зв'язок із медичною помилкою (повідомлення І) / О. В. Матвєєва, А. Б. Зіменковський, В. П. Яйчєня // Рациональна фармакотерапія – К. 2012 – с. 5 – 10
23. Наказ МОЗ України від 29.03.2002 р. № 117 «Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 Охорона здоров'я» (у редакції від 13 грудня 2018 р.)
24. Наказ МОЗ України від 28.10.2002 р. № 385 «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад, посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я та посад фахівців у галузі охорони здоров'я з у закладах охорони здоров'я» (у редакції від 5 липня 2019 р.)
25. Наказ МОЗ України від 19.07.2005 р. № 360 «Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і виробу медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків»
26. Наказ МОЗ України від 27.12.2006 р. № 898 «Про затвердження Порядку здійснення фармаконагляду»
27. Наказ МОЗ України від 21.05.2015 р. № 299 Про затвердження стандарту «Настанова. Лікарські засоби. Належні практики фармаконагляду»
28. Наказ МОЗ України від 09.06.2017 р. № 17 «Про затвердження Регламенту функціонування електронної системи охорони здоров'я в рамках реалізації пілотного проекту в частині забезпечення автоматизації обліку надання медичних послуг»
29. Немченко А.С., Методичні рекомендації з формування системи референтних цін на основні лікарські засоби: методичні рекомендації // Немченко А.С., Кубарєва І.В., Косяченко К.Л., Беліченко А.В./ – Харків. –2008. – 25 с.
30. Немченко А.С. Обґрунтування механізмів реімбурсації (компенсації) витрат на ЛЗ в Україні / А.С. Немченко, А.А. Котвіцька // Методичні рекомендації – Х. – 2007 – 25с.
31. Немченко А.С. Система референтних цін на основні лікарські засоби в Україні: порядок формування та оцінка її ефективності / А.С.Немченко, І.В.Кубарєва, А.В.Беліченко, К.Л.Косяченко. // Запорожский медицинский журнал. – 2009. - №2. – С.87-92
32. Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення : нац. підруч. з для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г.Л. Панфілова та ін. ; за ред. А.С. Немченко [Електронний ресурс]. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2017. – 327с.
33. Панфілова, Г. Л. Фармацевтична допомога як історична, нормативно-правова та соціально-економічна категорія в системі охорони здоров'я і фармацевтичному забезпеченні населення / Г. Л. Панфілова // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2014.– № 2 (15). – С. 89-97.
34. Пестун І. В. Огляд сучасних тенденцій професійної діяльності провізорів (фармацевтів) в Україні та за кордоном / І. В. Пестун, З. М. Мнушко // Соціальна фармація в охороні здоров'я. – 2017. – Т. 3, № 1. – С. 52 – 59.
35. Пономаренко М. С. Системні підходи у створенні необхідного асортименту лікарських засобів для аптек сімейної фармації та аптек загального типу при закладах сімейної медицини / М. С. Пономаренко, А. В. Кабачна, О. С. Соловійов, С. В. Аугунас, В. О. Боришук // Фармацевтичний часопис. – 2016. - №2. – С. 54 – 60.
36. Постанова КМУ від 22.07.2015 р. № 622 «Деякі питання здійснення державних закупівель лікарських засобів та медичних виробів із залученням спеціалізованих організацій, які здійснюють закупівлі»
37. Постанова КМУ від 30.11.2016 р. № 929 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів)» (у редакції від 2 червня 2018 р.)
38. Постанова КМУ від 25.04.2018 р. №411 «Деякі питання електронної системи охорони здоров'я»

39. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня, ступеня магістр, галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 226 Фармація, промислова фармація. – К.: Міністерство освіти та науки України. – 2018. – 30 с.
40. Фармакоекономіка: [навч. посібник]; за ред. проф. Л. В. Яковлєвої // Л. В. Яковлєва, Н. В. Бездітко, О. О. Герасимова [та ін.]. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 208 с.
41. Adusumilli PK. Drug related problems: an over view of various classification systems / PK Adusumilli, R Adepu // Asian Journal of Phamaceutical and Clinical Research. – 2014, Vol 7, Issue 4 – P. 7 – 10
42. Almarsdottir A.B. Opportunities and challenges in social pharmacy and pharmacy practice research / A.B. Almarsdottir, S. Kaee, J.M. Traulsen // Research in Social and Administrative Pharmacy. – 2014. – Vol. 10(1). – P. 252–255.
43. Anderson, C. Social Pharmacy – The Current Scenario / C. Anderson // Indian Journal of Pharmacy Practice. – 2008. – Vol. 1 (1). – P. 1–5.
44. Aronson JK. Medication errors: definitions and classification / JK Aronson // British Journal of Clinical Pharmacology. – 2009. – № 67(6), – p. 599-604. doi: 10.1111/j.1365-2125.2009.03415.x.
45. CDER. Drug safety priorities. 2015-2016. // FDA. – 40 p. – Режим доступу: <https://www.fda.gov/media/100679/download>
46. Harding G. Defining social pharmacy: It needs its own distinct identity / G. Harding, K. Taylor // International Jour–nal of Pharmacy Practice. – 1993 – Vol. 2 (2). – P. 62–63 DOI: 10.1111/j.2042-7174.1993.tb00725.x
47. Karthikeyan M. Systematic Review on Medication Errors/ M. Karthikeyan, T. Balasubramanian, Mohammed Ibrahim Khaleel, Muhammed Sahl, P. A Rashifa // International Journal of Drug Development and Research. – 2015. – 7(4). – p. 9-11
48. Kostriba J. Social pharmacy as a field of study in undergraduate pharmacy education / Jan Kostriba, Abdullah Alwarafi, Jiri Vlcek // Indian Journal of Pharmaceutical Education and Research. – 2014. – Vol. 48 (1). – P. 6–12.
49. Lebega O. Safety of Medicinal Products in Ukraine: Assessment of the Pharmacovigilance System and its Performance. Submitted to the U.S. Agency for International Development by the Strengthening Pharmaceutical Systems (SPS) Program. Arlington, VA / O. Lebega, J. Nwokike, H. Walkowiak. – Arlington: Management Sciences for Health, 2012. – 123 с.
50. Scahill, S. L. Social Pharmacy: borrowing tools and theories the world over / S. L. Scahill // Southern Med Review. – 2011. – Vol. 4 (1). – P. 1. doi : 10.5655/smr.v4i1.78
51. Sheridan Janie. What is social pharmacy? An overview / J. Sheridan // Japanese Journal of Social Pharmacy. – 2015. – Vol. 34 (2). – P. 141–45. doi : 10.14925/jjsp.34.2_141.
52. Social pharmacy as a field of study: the needs and challenges in global pharmacy education / M. A. Hassali, A. A. Shafie, M. S. Al-Haddad [et al.] // Research in Social and Administrative Pharmacy – 2011. – Vol 7 (4). – P. 415–420. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.sapharm.2010.10.003>
53. Sorensen E. W. The concept of social pharmacy / E. W. Sorensen, J. K. Mount, S. T. Christensen // The Chronic Ill. – 2003. – Vol. 7(Summer). – P. 12–15
54. Williams D. Medication Errors / D. Williams // The Journal of the Royal College of Physicians of Edinburgh. – 2007. № 34 (4). – p. 343-346.

Інформаційні ресурси:

55. Білянін Г. І. Профілі професійної компетентності управлінського персоналу закладів освіти [Електронний ресурс] / Г. І. Білянін // Народна освіта. – 2013. – № 2(20). – Режим доступу : www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=504
56. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
57. Державна установа «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України». Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.phc.org.ua>
58. Державний Експертний Центр Міністерства охорони здоров'я України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dec.gov.ua/>
59. Кодекс України про адміністративні правопорушення / Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

61. Кримінальний кодекс України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст. 131 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
62. Лекційні матеріали, методичні розробки для практичних занять та самостійної роботи на кафедрі соціальної фармації: Режим доступу : <http://socpharm.nuph.edu.ua>; <http://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/index.php?categoryid=157>
63. Міністерство охорони здоров'я України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>
64. Належна аптечна практика: Стандарти якості аптечних послуг (Спільна настанова МФФ/ВООЗ з НАП). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/897_009
65. Населення України за 2017 рік : демографічний щорічник. Державна служба статистики України. – К., 2018. – 137 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/11/zb_dy_2017.pdf.
66. Наукова бібліотека НФаУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.ukrfa.kharkov.ua>; <http://lib.nuph.edu.ua>
67. Національна служба здоров'я України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nszu.gov.ua>
68. Подворчанська В. Закон і етика. Взаємодія спеціалістів охорони здоров'я та фармацевтичних компаній / В. Подворчанська // Юридична газета. - №46-47 (440-441). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/gazeta/pdf-issues/content/2014-12-23/>
69. Реформа системи охорони здоров'я. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-sistemi-ohoroni-zdorovya>
70. Центральна база даних eHealth України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ehealth.gov.ua/>
71. Цивільний кодекс України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
72. Цілі сталого розвитку: Україна : Національна доповідь 2017. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf.
73. Чисельність наявного населення України на 1 січня 2019 року : статистичний збірник. Державна служба статистики України. – К., 2019. – 83 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/06/zb_chnn2019.pdf.

8. Контроль і оцінка результатів навчання

8.1 Види контролю

Види: поточний контроль, підсумковий контроль, контроль володіння практичними навичкам.

Методи:

- усний контроль теоретичних знань;
- письмовий контроль визначення вихідного, поточного рівня знань та ступеня підготовленості студента до вивчення нового матеріалу шляхом розв'язування ситуаційних задач;
- практична перевірка навичок та вмінь;
- тестовий метод перевірки знань (паперовий носій, комп'ютерна програма РАТОС, тестування шляхом призначення тестів в MS Teams).

8.2 Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні розділу) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

ОЦІНКУ “ВІДМІННО” отримує студент, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому студент не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “ДОБРЕ” отримує студент, який знає програмовий матеріал, грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “ЗАДОВІЛЬНО” отримує студент, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ “НЕЗАДОВІЛЬНО” отримує студент, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною п'ятибальною системою незалежно від кількості занять в розділі. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Таблиця конвертації середньої арифметичної в кількість балів за КМСОНП

Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS	Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS
4,97-5	110	3,97-4,0	85
4,93-4,96	109	3,93-3,96	84
4,89-4,92	108	3,89-3,92	83
4,85-4,88	107	3,85-3,88	82
4,81-4,84	106	3,81-3,84	81
4,77-4,8	105	3,77-3,80	80
4,73-4,76	104	3,73-3,76	79
4,69-4,72	103	3,69-3,72	78
4,65-4,68	102	3,65-3,68	77
4,61-4,64	101	3,61-3,64	76
4,57-4,6	100	3,57-3,60	75
4,53-4,56	99	3,53-3,56	74
4,49-4,52	98	3,49-3,52	73
4,45-4,48	97	3,45-3,48	72
4,41-4,44	96	3,41-3,44	71
4,37-4,4	95	3,37-3,40	70
4,33-4,36	94	3,33-3,36	69
4,29-4,32	93	3,29-3,32	68
4,25-4,28	92	3,25-3,28	67
4,21-4,24	91	3,21-3,24	66
4,17-4,20	90	3,17-3,20	65
4,13-4,16	89	3,13-3,16	64
4,09-4,12	88	3,09-3,12	63
4,05-4,08	87	3,05-3,08	62
4,01-4,04	86	3,01-3,04	61
		3,0	60

Індивідуальна робота студентів оцінюється за кожен вид роботи з урахуванням якості її виконання. Максимальна кількість балів, яка може добавлятися до кількості балів поточної успішності не може перевищувати 10 балів. Конкретна кількість балів за індивідуальну роботу визначається відповідною предметною методичною комісією і залежить від рівня, на якому вона виконана (кафедральний, університетський, міжуніверситетський або республіканський, тощо). Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни. Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, складається з середньої арифметичної кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі ділиться на кількість модулів дисципліни).

Підсумковий контроль (диференційний залік) здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають студентів, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Форма проведення підсумкового є стандартизованим і включати контроль теоретичної і практичної підготовки. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

Оцінювання дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки. Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок "A", "B", "C", "D", "E" проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки PX, E ("2") не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою PX після перескладання автоматично отримують бал "E". Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до 110 балів (мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент)	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

10. Політика навчальної дисципліни

Обов'язкове дотримання студентами академічної доброчесності, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.